

Література

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами і доповненнями) [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Doing Business 2018. Reforming to Create Jobs [Електронний ресурс] / World Bank Group. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>
3. Doing Business 2017. Equal Opportunity for All [Електронний ресурс] / World Bank Group. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Annual-Reports/English/DB17-Report.pdf>
4. Звіт про досягнення Ключових показників ефективності Державної фіскальної служби України у січні-грудні 2017 року [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу: http://sfs.gov.ua/data/material/000/216/291179/KPIs_12.2017_sayt_ostat1.pdf
5. TADAT [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.tadat.org/>
6. TADAT: окремі процедури податкового адміністрування в ДФС відповідають найкращим світовим практикам [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Державної фіскальної служби України. – Режим доступу: <http://sfs.gov.ua/media-tsentr/novini/328580.html>

УДК 336.226.2

Валігура В. А.,

Тернопільський національний економічний університет

КЛАСИФІКАЦІЙНІ ПІДХОДИ ОПОДАТКУВАННЯ ВЛАСНОСТІ В УКРАЇНІ

У класичному розумінні оподаткування власності здійснюється як результат володіння певним матеріальним об'єктом, цінним папером або нематеріальним благом. Однак податки можуть справлятися й під час набуття права власності, а також її відчуження.

Отже, виходячи з об'єктів власності, типу власника та особливостей вираження права власності можна представити матрицю оподаткування власності в Україні (табл. 1).

Представлена матриця характеризує, який платіж має сплачувати юридична чи фізична особа у випадку набуття права власності, володіння, відчуження окремих об'єктів власності чи користування ними.

Матриця оподаткування власності в Україні

Елементи права власності Об'єкти власності	Набуття права власності		Володіння		Відчуження права власності		Користування	
	ю. о.	ф. о.	ю. о.	ф. о.	ю. о.	ф. о.	ю. о.	ф. о.
Нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки	ПДВ	ПДВ	Под. на нерух.	Под. на нерух.	ПнП	ПДФО		
Земельні ділянки			Зем. под.	Зем. под.				
Транспортні засоби	ПДВ, АП, Мито	ПДВ, АП, Мито	Транс. под.	Транс. под.	ПнП	ПДФО		
Товари	ПДВ, АП, Мито	ПДВ, АП, Мито			ПнП	ПДФО		
Природні ресурси							Рентна плата	Рентна плата
Гроші			ПнП	ПДФО				
Цінні папери			ПнП	ПДФО	ПнП	ПДФО		
Результати інтелектуальної, творчої діяльності			ПнП	ПДФО	ПнП	ПДФО		

Примітки: ю. о. – юридичні особи; ф. о. – фізичні особи; ПДВ – податок на додану вартість; АП – акцизний податок; Под. на нерух. – податок на нерухоме майно відмінне від земельної ділянки; Зем. под. – земельний податок; Транс. под. – транспортний податок; ПнП – податок на прибуток підприємств; ПДФО – податок на доходи фізичних осіб.

Джерело: складено автором на основі [1].

Так, набуття права власності на окремі об'єкти передбачає сплату в їх ціні непрямих податків – ПДВ, мита у випадку імпорту об'єкта з-за кордону, та акцизного податку при набутті прав власності на підакцизні товари. Хоча майбутні власники й безпосередньо не перераховують до бюджету зазначені податки, однак вони є їх носіями, оскільки несуть тягар таких платежів, тому на нашу думку, ці податки з точки зору податкового тягара власників необхідно розглядати як такі, що справляються при оподаткуванні власності. У представленій матриці такі платежі сплачуються при набутті права власності на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, транспортні засоби та товари.

Володіння окремими об'єктами власності передбачає сплату, насамперед, податку на майно, який нині включає в себе земельний податок, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки та транспортний податок. Крім цього, у випадку володіння грошовими коштами, цінними паперами та результатами інтелектуальної, творчої діяльності юридичні особи часто мають сплачувати податок на прибуток підприємств, а фізичні особи – податок на

доходи фізичних осіб. Так, у випадку вкладення грошових коштів на депозит та отримання відсотків, останні включаються до складу доходів юридичної особи та оподатковуються податком на прибуток підприємств. Фізичні особи при отриманні відсотків за депозитами сплачують податок на доходи фізичних осіб, а податковим агентом у цьому випадку виступає банківська установа. Аналогічна ситуація спостерігається при володінні цінними паперами і отриманні дивідендів. Останні включаються до доходів юридичних осіб, а фізичні особи зобов'язані сплачувати податок на доходи фізичних осіб.

Результати інтелектуальної, творчої діяльності пов'язані із отриманням платежів роялті, які також оподатковуються податком на прибуток підприємств для юридичних осіб та податком на доходи фізичних осіб.

Податок на прибуток підприємств та податок на доходи фізичних осіб сплачуються також при відчуженні, відповідно, юридичними та фізичними особами прав власності практично на всі об'єкти. Так, при відчуженні будинків, інших споруд фізичні особи сплачують податок на доходи фізичних осіб, у випадку реалізації більше ніж одного об'єкта в рік або за умови перебування об'єкта у власності менше ніж три роки. Для юридичних осіб нерухоме майно виступає основними засобами, а при їх реалізації отримуються доходи, які оподатковуються податком на прибуток підприємств. Такий же самий механізм оподаткування транспортних засобів.

Подібну ситуацію можна розглядати при реалізації товарів, оскільки вони також виступають об'єктом власності. Зокрема для юридичних осіб та фізичних осіб підприємців на загальній системі оподаткування при реалізації товарів виникають доходи. Різниця полягає тільки в тому, що для юридичних – дохід виникає у момент переходу права власності, а для фізичних у момент надходження виручки. Тобто, наслідком таких дій для юридичних осіб є сплата податку на прибуток підприємств, а для фізичних – підприємців – податку на доходи фізичних осіб.

Реалізація цінних паперів та результатів інтелектуальної, творчої діяльності також передбачає отримання доходів як юридичними, так і фізичними особами, отже сплату податку на прибуток та податку на доходи фізичних осіб.

Ще однією особливістю вираження права власності є користування певними об'єктами. З точки зору оподаткування важливу роль відіграє користування природними ресурсами. Так, природні ресурси в Україні згідно із законодавством належать державі. А користування ними для юридичних і фізичних осіб передбачає сплату рентної плати.

Отже, відповідно до представленої вище матриці оподаткування власності в Україні, більшість податків та податкових платежів, які справляються в нашій державі тією чи іншою мірою пов'язані з певними особливостями вираження прав власності.